

sàrab.

1) TROTXELLES, oït *troçèles*, partida munt. del te. de Ribesalbes (XXIX, 103.25). Un doc. de 1270 cita juntes les alqueries de Ribesalbes, Truxelles i Barita (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA I*, n.º 962); i ell mateix troba Truxelles en un doc. de 1260, sens dubte relatiu al mateix lloc (*Doc. Val. ACA I*, n.º 285), en doc. relatiu a Mont-rebei.

Ha de resultar de *torxelles*, anticipant la *r* (a causa del grup complex *rç*) i ultracorregint la repugnància de l'àrab pels grups inicials amb *tr*; impossible que fos arabisme a causa de la *ç*, i no hi ha arrels *trç* etc.; tampoc es pot pensar en el cast. *trocha* (TRADUCTA).

2) La forma sense trasllat de la *r*, a Sollana, si bé amb el sufix canviat per l'equivalent trivial *-etes*: *Les Turçètes*, pda. de Sollana (XXXI, 44.8), que sembla ser el mateix nom que *Truçètes*, recollit també, no gaire lluny, en el mateix terme, com nom d'una escorrentia-mare (XXI, 45.17), forma on hi ha el trasllat de *r*, com en (1), i una contaminació amb el cast. *troncho*, *tronchar*, o amb *tronc* (però no serà un TRUNCETA mossàrab).

L'explicació versemblant és que vinguin I (1) i (2) de TURR(1)CELLA; amb síncope de la -i.

III. A Mallorca i a Andalusia. En el mossàrab Mallorca degué haver-hi diverses formes anàlogues, com ja ho assegurarà Simonet. S'inspirava ell sobretot en el nom d'un lloc antic que en el seu *Ensayo sobre la Geografía arábigo-española* (cf. *Glos. Moz.*, p. CCXXXI) va localitzar a la prov. de Màlaga, citat com *tur<ri>-ğ<e>lla* pel cordovès Abenhayan († 1064) i el granadí Aben Alkhatib († 1374); la *ğ* s'interpreta sens dubte com *ç* i l'etim. a base de TURRICELLA- és clara; ara bé Simonet (*Glos. Moz.*, 545) en aplegar-ho amb altres formes que ens interessin per a l'*Onom.*, especialment *Torruxúla* i *Turruxúla*, per més que sembla voler vocalitzar el nom en *-olla*, car els dos escr. àrabs no vocalitzen la *ğ*; cf. *Torrussolla*, infra. Més clar, però, és que s'inspira, com diu a la p. 551, en unes formes *Torruxuletz*, *Turruxuletz*, NLL del *Rept.* de Mall., que interpreta com plurals.

Encara que no en doni cita precisa, i ningú més no ens guia ni n'ha escrit res, trobo «Alcheria *Atorruxuletz*», de 6 jovades, entre les de l'antic terme de Montuïri, a la part del Rei (Bof., 104.6); amb *Tu-*, com diu Simonet, no ho trobo enlloc, però sí imprès «alcheria *Aturtulxuletz*, 7 jova.» cedida a pobladors en te. de Montuïri (ib., 30.14), i no dubto que deu ser err. tip. (o de còpia) per *Aturruxuletz*, i que la *A-* inicial és la de l'art. aràbic, sovint aglutinat en aquest *Rept.* I de fet deu tenir raó a considerar que són noms en plural, en la terminació *-AS* (o locatiu *-IS*) del plural romànic (com *Torrecelles*) apareix en forma de *-itz* o *-etx*, com hem comprovat en massa en el vol. I (*Atrollaritz/Trollàritx*, p. 278-9 i passim); allí mateix «Alch. *Atorrets*» (103.7) < TURRES, *Robayalets*, 105.7f. etc.

No en sé identificació posterior, però una forma que

sembla això mateix mig-catalanitzada, apareix en el *Rept.* com nom d'una persona a qui es donen terres en la distribució de l'alq. de Punxuat (te. Algaida, vol. I, 239), de 12 jov., de les quals «habent 4 jov. Alquexemi et B. de *Turrucella*, 4 A. Cardedor, Comajohan i altres el rei» (Bof., 30.3f.; Quadrado, 480). Fa l'efecte d'un NL de la Mallorca mossàrab, que aplicat també a una persona autòctona que en ser acceptada com cristià, hagués estat catalanitzat parcialment: *Turruşulä(s)* canviat en *Turrucella*.

Ara bé, aquí convé fer memòria de la teoria de G. Llabrés que la família mallorquina dels *Torrelles* era provinent d'uns conquistadors de Mall., i que d'ella ve el poeta Guillem de *Torrella*, autor de la *Faula* a. 1349 (supra, art. *Torroella*). El fet és, però, que en el Princ. i Ross. només hem trobat *Torrelles* en plural; i el del poeta i del Puig i els altres noms mallorquins, com també aquest *B. de Turrucella* guardonat per Jaume I en el *Rept.* és en singular. Hi ha motius de sobres per dubtar d'aqueixos *Torrella* que Llabrés ens fa passar per conqueridos catalans; majorment vist que és la forma *Torroella* la que ens consta com nom del poeta segons la mesura dels seus versos. Veiem, doncs, una vegada més, que els descendents de mossàrabs o moriscos mallorquins, havien procurat donar si no gat per llebre almenys donar per català un vell nom balear convivent amb els moros. Amb raó solia dir Fc. de B. Moll que el mossàrab era «terreny relliscós».

IV. La probable existència d'una forma *Turruşulas* a la Mallorca del S. XIII, interessa també per al judici de TORROSSOLLA: mas, gran i antic, a les muntanyes septentrionals del Baix Penedès, te. Montmell, en la vall que provinent de Marmellar, baixa pel vessant Nord de la serra del Montmell per la vall de St. Marc, en direcció de Santes Creus; oït *turruşulä* en el mas mateix i a can Magí Vidal del mateix mun. (1932, exc. 157); en parlàvem molt, anys 1954 ss., amb Oriol Folch, patró de l'*Onom.*, que hi tenia propietats, pronunciant-ho jo amb *ó* tancada; i ell igual, però amb oberta, sense corregir-nos l'un a l'altre, i no sé si ell ho havia oït a pagesos del terme.

En efecte, l'aspecte del nom és de ser una altra variant de l'evolució mossàrab de TURRICELLA que estem comentant. Que la *-c-* es vagi conservar sorda, encara que intervocàlica, es comprèn per la intervenció de l'àrab, que, per dir-ho així, «congelava», mantenint la surditat (tal com la de les oclusives *-T-* etc.); en part ho hem trobat amb sorda en les formes (1), (2) i (3) del nom *I*, i en la variant *Turruccella* del III; així mateix *Hortissella*, pda. de Benafigs (XXIX, 85.17) i en *Cortisselles* que recordo del valencià central, i crec variant de *Cortixelles*, pda. de Torís.

Torrussolla és encara a la zona de substrat mossàrab, si bé en transició cap a la del cat. estricte; recordem el que hem comprovat en els art. *Foix* i *Tomovi* (*Dombui/Tornabous*). El canvi de *Torre-* en *Torro-* és un fet d'assimilació general en mossàrab, on regna la